

Eszperanto-egyesület alakulása Suboticán. A suboticei eszperanto-egyesület újjáalakult és újra elkezdte működését. Összehívta közgyűlését, amelyen mintegy 20 eszperantista vett részt. Az ez alkalommal megválasztott új vezetőség munkaprogramot is dolgozott ki, amelyen többek között szó van egy kiállítás megrendezéséről szeptember végén, amelyen eszperanto irodalmi termékeket és egyéb anyagot mutatnak be. Tervbe veszi a program néhány nyilvános előadást a nemzetközi nyelv történetéről és szerepéről, azután eszperanto tanfolyamot, amely iránt már most is nagy érdeklődés nyilvánul meg a városban. A program szerint lesz egy nagyszabású kultúrest is, amelyen az eszperanto nemzetközi jelentőségét akarják manifesztni. Ha a szépen kidolgozott program megvalósulhat, vajdasági kultúrelőéletünk újabb nyereséget könyvelhet el.

E. Zs.

A suboticei Magyar Olvasókör fiataljai által szervezett palicsi üdülőtelep augusztus 30-án fejezte be sikeres működését. Két és fél hónap alatt 85 fiatal magyar pihent, fürdött, szórakozott gondtalanul igaz baráti körben. A minimális nyaralási díj lehetővé tette a szegényebb magyar rétegekhez tartozók üdülését és így az értelmiségi fiatalság mellett nagy számban nyaraltak kereskedők, iparosok, munkások, földmivesek is. A kifejlődött testvéri szellem a legszebb reményre jogosítja fel a rendezőbizottságot, amely a jövőben még szélesebb alapokon akarja megszervezni a dolgozókra nagyon is ráférő nyári pihenést.

T. L. J.

S Z E M L E

Equatori életkép. Európában igen keveset tudunk Közép- és Dél-Amerika irodalmáról, a negyedik rend irodalmáról pedig éppen semmit.

Georges Pillement, Jorge Icaza könyve (J. Icaza: *La fosse aux indiens*, E. S. I. Paris) elé, melyet franciára fordított, rövid

történetet írt Equator negyedik rend irodalmáról. Ennek az irodalomnak egyik kimagasló alkotása Icaza az „Indiánok sírgödre” című regénye.

Szerző minden komplikáció nélkül megismerteti az olvasóval ennek a dél-amerikai országnak társadalmi összetételét a dolgozó osztály ábrázolásán keresztül.

Kegyetlen könyv ez és egyes részeknél az ember elfanyarodik, s szeretné ha a fehér ember „civilizációja” valami megfogható lenne, csak azért, hogy rátareshasson.

A könyvből megtudjuk, hogyan épül az őserdőn keresztül az út, mely petróleumhoz vezet a kizsákmányolókat. A regénynek ez a része mesteri tanulmány az indiánok nyomorúságos életéről. Mással a benszülöttek szokásait, ünnepeit, vallásos szertartásait fedi fel az olvasó előtt minden exotikum keresés nélkül.

A regény másik erőssége a fehér ember kegyetlen fölényének rajzolásában rejlik. A híres „civilizáció” ami abban nyilvánul meg, hogy az indiánokat tömegesen írta ki az embertelen munka- és életmód. Természetesen ennek a „haladásnak” egyik fő támpontja az alkohol és a pap. Az első, hogy elvadítsa a már úgysis tudatlanságban tartott indiánokat, a második, hogy kárhóztassa őket kizsákmányolóik bűneiért. Amikor pedig egy pillanatra világosság villan át agyukon és le akarják rázni magukról kizsákmányolókat, a hadsereg leveri őket, mert a katonaság is a „civilizáció” szolgálatában áll.

Icaza regénye markáns társadalmi rajz, szokatlan fordulatokkal, kiáltás igazságért, s tele reményvel.

Löffler A.

Lion Feuchtwanger: Vallomás...

(Eugen Prager kiadása 1938.) Gide, az udvarias kispolgár, a százszázalékos intellektuel, a mindent túlszubjektivizáló „nyugati szellem”, kiábrándultan tért vissza onnan, ahonnan Feuchtwanger friss tettekkészséget, fiatalos önbizalmat és optimizmust hozott magával.

Gide, a csodalények országát kereste fel és embereket talált. Dolgos, szorgalmas, derűs, bizakodó és talán — az ő túlzott érzékenységgel mérve — elbizakodott embereket. Udvariasan meghallgatta a naiv áradozásokat, finoman bókolt a nagyszerű eredményekhez, jólnevelten tartózkodott a kritikától, az illetékeseket nem kérdezgette fölöslegesen — és magában ítelt: bornírtság, beképzeltség, elbizakodottság.

Feuchtwanger felteszi a kérdést: Miért ez a gyermekies öröm, ez a szinte túlhajtott bizakodás a jövőben itt — és miért az örökös panasz, a bizonytalanság, a kétségbeesés nálunk? Ők az ostoba beképzeltek? Mi a bölcs pesszimisták? A felelet hamar megvan. Csak ki kell menni az utcára. A termelés, a politika, a nevelés, a tervek, a hibák, a bűnök és ítéletek — mind ott fekszik, nyíltan, őszintén, szabadon, egyszerűen. A megbonthatatlan egység és a millió részre tagoltság nagyszerű, élő keveréke ez, ahol a regények életre kelnek és mesebeli távlatok közeli valósággá válnak.

Felelet ez a könyv sok-sok olyan kérdésre, amely nekünk, nyugatiaknak megoldhatatlannak tűnt. Felelet: egyszerű és természetes, mint a moszkvai utca. Talán ezért is csodálatos. Mert a „nyugati szellem” minden „forradalmisága” ellenére okatlan tradicionalizmusában és formakeresésében, a problémákat agyonkomplikáló hajlamában sohasem a magától értetődőt, a természetest fogadja el igazságnak, hanem mindig a dolgok mögötti titkos rugókat keresi és szkeptikus képlegyintéssel halad el a maguktól felkinálkozó megoldások mellett. Az egészséges életkörülmények egészséges embereket termelnek ki, természetes, világos és egészséges életnézettel és ítélőképességgel. Ha egy ilyen egészségesen formált életfolyamat milliók által ágyazott útján megindul, ellenállhatatlanul gördül előre és egypár romlott aknavetése nevetségesen tragikus kudarccal végződik, mi ebben a problematikus?

Lesznek talán, akik a könyv elolvasása után a Trockista perekben még mindig az önkényuralom véres kezét látják, akik az eredményekért őszintén hálás milliók örömeiben a nyugati vezérszellem keleti analógiáját szimatolják, de az olvasók többsége új megismerésekkel gazdagabban teszi le ezt a kis könyvet, mely rövid, riportszerű képeivel hiányt pótol az idevágó kérdésekre tárgyilagosan felelő, csekélyszámú magyarnyelvű művek sorában.

K. T.

A spanyol hadszíntérről jelenti: Ilja Ehrenburg. (Eugen Prager kiadás 1938.) Elkésett magyar kiadásban csak most kaptuk kézhez a kitűnő orosz riporter hadi jelentéseit a spanyol polgárháború első napjaiból. Ma — a két év távlatából szinte hősi éposznak tűnik ez a könyv. A csupasz, védtelen nép elkecsereedett harca a ravasz és bestiális bérnyilkosok ellen. Azóta az önkéntesek már megtanultak harcolni, a milicisták rendes katonákká váltak, a frontok alaposan eltolódtak, a politikai helyzet gyökeresen megváltozott, de megmaradt az a határtalan lelkesedés, amely az első pillanattól kezdve élt a szabadság és egyenlőség szelétől megmámorosodott nép egyszerű fiaiban.

No pasaran! Nem törnek át! És a munkások kék zubbonyukban a barrikádokon állottak éjjel-nappal ört a köztársaság épsége és szabadsága fölött. Aszszonyok és gyerekek hordták az eleséget és a muníciót, amíg a nagy német és olasz bombavetőek szórták a halált és gyújtották fel a kultur-kincseket. Apró képekben hordja össze Ilja Ehrenburg az akkori Spanyolország alapjában felforgatott, harccal, jajszóval, az örületig kergető szenvedésekkel teli életképeit, amelyek azonban művésziesen összerakva mégis bizakodással töltik el az olvasót: végül csak az igazságnak kell győznie! De benne van ezekben a sorokban már a győztes nép szabadsággal teli napjainak ígérete is. Amikor a paraszt átveheti évezredek örökségét, a földet, amikor a városokban újra megindulhat a nyugodt építés és a munka, amikor a most annyi halált követelő szabadság valóság lesz és a spanyol nép újra önállóan saját kezébe veheti élete irányítását.

P. M.